

P.Z. br. 201

HRVATSKI SABOR

KLASA: 740-02/17-01/01

URBROJ: 65-17-03

Zagreb, 28. rujna 2017.

02-10-2017

02-03/17-12/65

15-17-01

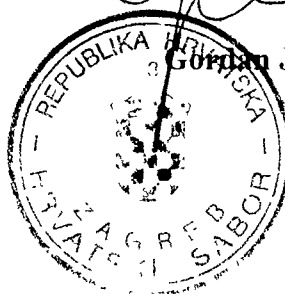
05

VLADI REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 178. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem, radi davanja mišljenja, **Prijedlog zakona o dopuni Kaznenog zakona**, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavio Klub zastupnika Istarskog demokratskog sabora, Primorsko-goranskog saveza i Liste za Rijeku, aktom od 28. rujna 2017. godine.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

P.Z. br. 201

HRVATSKI SABOR

KLUB ZASTUPNIKA IDS-a
PGS-a i RI-a

Zagreb, 28. rujna 2017.

Hs**NP*740-02/17-01/01*6533-3-17-01**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 28-09-2017		
Klasifikacijska oznaka	Org. jed.	
740-02/17-01/01	65	
Uredbeni broj	Pril.	Vrij.
6533-3-17-01	1	CD

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o dopuni Kaznenog zakona

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14 – odluka Ustavnog suda broj: SuP-O-1/2014 od 14. siječnja 2014.) i članka 172. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13 i 113/16), Klub zastupnika Istarskog demokratskog sabora (IDS), Primorsko-goranskog saveza (PGS) i Liste za Rijeku (RI), podnosi Prijedlog zakona o dopuni Kaznenog zakona.

Za predstavnike Kluba zastupnika IDS-a, PGS-a i RI-a, koji će u ime Kluba sudjelovati u radu Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, određeni su zastupnici Giovanni Sponza, Tulio Demetlika, Boris Miletić i Furio Radin.

**PREDSJEDNIK KLUBA ZASTUPNIKA
IDS-a, PGS-a i RI-a**

Giovanni Sponza
Giovanni Sponza

**PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI
KAZNENOG ZAKONA**

Zagreb, rujan 2017.

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14 – odluka Ustavnog suda broj: SuP-O-1/2014 od 14. siječnja 2014.).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Ocjena stanja

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15 – ispravak, u daljnjem tekstu: Kazneni zakon) donesen je 2011., a stupio je na snagu 1. siječnja 2013. godine. Od svog donošenja Kazneni zakon izmijenjen je dva puta (2012. i 2015.), te je jednom ispravljan (2015.). Također, upravo u vrijeme izrade ovoga Prijedloga zakona o dopuni Kaznenog zakona u saborskoj proceduri su i treće izmjene i dopune Kaznenog zakona. Međutim, Kazneni zakon, niti u svom izvornom tekstu iz 2011., a niti nakon kasnijih izmjena i dopuna, ne predviđa postojanje kaznenog djela kojim bi se jasno i nedvosmisleno propisala kaznena odgovornost za propagiranje nacizma, fašizma i ustaštva. S obzirom na to da je propisivanje kaznene odgovornosti za propagiranje navedenih režima propušteno učiniti i u upravo od strane Vlade predloženim izmjenama i dopunama Kaznenog zakona u rujnu 2017. godine, Klub zastupnika IDS-a, PGS-a i RI-a smatra potrebnim uputiti u saborsku proceduru ovaj Prijedlog zakona o dopuni Kaznenog zakona, kako bi se u Kazneni zakon uvelo novo kazneno djelo – *Propagiranje nacističkog, fašističkog i ustaškog režima*. Smatramo da je postojeće zakonsko uređenje ove problematike nedostatno, jer se propagiranje navedenih režima u Republici Hrvatskoj trenutno sankcionira uglavnom u prekršajnom postupku kao prekršaj, i to na temelju nekoliko različitih zakona (Zakona o javnom redu i miru, Zakona o javnom okupljanju, Zakona o sprečavanju nereda na sportskim natjecanjima ili Zakona o suzbijanju diskriminacije) što dovodi do toga da u javnosti takvo ponašanje nije u dovoljnoj mjeri prepoznato kao društveno neprihvatljivo i zabranjeno. Iako u Kaznenom zakonu (čl. 325.) postoji i kazneno djelo *Javno poticanje na nasilje i mržnju*, to kazneno djelo nažalost u sudskoj praksi nije dosad prepoznato kao djelotvorno sredstvo za kažnjavanje osoba koje propagiraju nacistički, fašistički ili ustaški režim. Kako bismo naglasili važnost uvođenja ove odredbe u pravni sustav Republike Hrvatske, kao kaznenopravne norme, u nastavku teksta ističemo nepobitne povijesne činjenice koje se odnose na ustaški režim i ustaški pozdrav „Za dom spremni“ oko kojega se posljednjih mjeseci u javnosti vode brojne polemike, premda je potpuno jasno da se radi o ustaškom pozdravu koji kao takav ne smije biti istican u javnosti. Međutim, svjedoci smo da spomenuti pozdrav pojedine grupacije, nažalost dosta uspješno, uspijevaju zadržati u javnom prostoru, kako bi propagirale ustaški režim, najčešće pod krinkom odavanja pijeteta hrvatskim braniteljima i žrtvama Domovinskog rata, čime se grubo vrijeđaju žrtve ustaškog režima ali i nanosi nesaglediva šteta ugledu Republike Hrvatske na međunarodnom planu.

Povijesni kontekst

Nakon napada sila Osovina predvođenih nacističkom Njemačkom i fašističkom Italijom na Kraljevinu Jugoslaviju i njenog skorog sloma, na dijelovima teritorije današnje Republike Hrvatske, Republike Bosne i Hercegovine i Republike Srbije formirana je tzv.

Nezavisna država Hrvatska (u daljnjem tekstu: tzv. NDH). Tadašnji vođa hrvatskog naroda i predsjednik Hrvatske seljačke stranke dr. Vladko Maček odbio je njemačku ponudu da formira državu Hrvatsku pod okriljem i patronatom Trećeg Reicha i Kraljevine Italije te je tu ponudu prihvatio dr. Ante Pavelić, vođa ustaškog pokreta u inozemstvu i dugogodišnji Mussolinijev saveznik.

Sama tzv. NDH-a formirana je 10. travnja 1941. godine proglasom doglavnika Slavka Kvaternika u Zagrebu. Nakon Kvaternikovog proglasa nastaje tzv. NDH-a pod patronatom Trećeg Reicha odnosno nacističke Njemačke i Kraljevine Italije u koju apsolutnu vlast imaju fašisti na čelu s Benitom Mussolinijem. Nacistička Njemačka, napadom na Poljsku 01. rujna 1939. godine pokrenula je Drugi svjetski rat, a uskoro joj se pridružila i Kraljevina Italija. U trenutku proglašenja tzv. NDH-a, rat protiv nacističke Njemačke i fašističke Italije predvodi Velika Britanija, u lipnju 1941. pridružit će se i SSSR, a u prosincu te godine i SAD-e. Znači, od svog nastanka jasno je da je tzv. NDH-a bila na strani sila Osovina (nacističke Njemačke, fašističke Italije i Japana), dok su predvodnici antifašističke koalicije bili Velika Britanija, SAD-e i SSSR. Tzv. NDH-a nije bila međunarodno priznata država, jer su Saveznici tijekom rata jasno naglašavali da neće priznati mijenjanje međunarodnih granica, nestanak država i nastanak novih koje su nastale kao posljedica agresije nacističke Njemačke, fašističke Italije ili Japana. Tzv. NDH su priznale samo države saveza sila Osovina kao i primjerice Tisovu Slovačku ili Mandžuriju pod patronatom Japanaca, koje sa međunarodne scene nestaju porazom nacizma i fašizma.

Tzv. NDH-a je od samog početka bila provizorna država kojom su upravljali Nijemci i Talijani što je jasno bilo označeno i vojnim razgraničenjem vojski tih dviju država na teritoriju tzv. NDH-a.

Nedugo nakon osnivanja, u travnju mjesecu 1941. godine, 18. svibnja 1941 u Rimu su potpisani tzv. Rimski ugovori između Pavelića s jedne strane i grofa Ciana, talijanskog ministra vanjskih poslova s druge strane, kojima se Pavelić u korist Kraljevine Italije odrekao: svih hrvatskih otoka osim Paga, Brača i Hvara, veliki dio dalmatinske obale sa Splitom, Šibenikom, Trogirom (Pula, Rijeka, Zadar već su od ranije pripali kraljevini Italiji), kao i dijela Gorskog kotara s gradom Čabrom. Rimskim ugovorima Kraljevina Italija postala je jamcem tobožnje nezavisnosti tzv. NDH koja je pristala na personalnu uniju s kraljevinom Italijom i koja je priznala savojskog princa za kralja tzv. NDH-a pod imenom Tomislav II.

Osim što je dopustila stacioniranje njemačke i talijanske vojske, predala veliki dio dalmatinske obale Italiji, tzv. NDH-a je i u gospodarskim i ekonomskim poslovima bila protektorat tadašnje Njemačke i Italije, a ustaško vodstvo je svojim gore navedenim potezima svjesno preuzelo ulogu pijuna u provedbi nacističke i fašističke imperijalne politike. Taj dojam je pojačan nakon što je u kolovozu 1942. godine u austrijskom gradu Stockerau od domobranskih regruta iz tzv. NDH -a i njemačkog zapovjednog i vojno-stručnog osoblja formirana 369. hrvatska divizija koja je ubrzo poslana na Istočno bojište gdje je sudjelovala u agresiji na SSSR u bitki kod Staljingrada.

Osim gore opisanih događaja koji svjedoče o tome da je tzv. NDH-a nastala kao posljedica želja nacističke Njemačke i fašističke Italije i da je u svakom pogledu – i vojnom i teritorijalnom i gospodarskom bila dijelom sila Osovina koje su izvršile agresiju na čitavu Europu i dobar dio svijeta, da je isporučila stoljetni hrvatski prostor stranim silama koje su je osnovale, vodstvo tzv. NDH-a pa posljedično i cijela tzv. NDH-a bila je i unutarnjem ustrojstvu i unutarnjoj politici vjeran sljedbenik, prije svega, nacističke Njemačke.

Sedam dana nakon proglašenja tzv. NDH-a, ustaška vlada je proglasila Zakonsku odredbu za obranu naroda i države, koja je bila temelj sustava političkog terora – od masovnih streljanja taoca do osnivanja logora. Ugrožavanje države, makar i u pokušaju, u što se ubrajalo i slušanje nepoćudnih radiostanica (BBC, sovjetskih i kasnije partizanskih) označavalo se veleizdajom i kažnjavalo se smrću. Dvadesetak dana nakon proglašenja, 30. travnja 1941., u tzv. NDH-a proglašeni su rasni zakoni kojima se definiralo arijsko i nearijsko porijeklo kao i Zakonska odredba o zaštiti arijevske krvi i časti hrvatskoga naroda te su te zakonske odredbe bile kasnija podloga za mjere protiv Židova i Roma. U vrlo kratko vrijeme tzv. NDH-a je prihvatila nacističko zakonodavstvo. U prva tri mjeseca po uspostavi tzv. NDH-a Židovi su izgubili državljanstvo, naređeno im je nošenje žute trake, izbacivani su iz kuća i stanova, oduzeta su im poduzeća i druga imovina te su donesene uredbe o upućivanju u logore u kojima će većina biti i ubijena. Od 40 000 Židova koje je prije rata živjelo na teritoriju tzv. NDH-a, rat je preživjelo svega njih 9000. Na temelju istih rasnih zakona stradali su i gotovo svi Romi koji su živjeli na području tzv. NDH-a, njih između 8500 i 15 000. Razna ograničenja posebnim su zakonskim odredbama propisana i za Srbe, ali za razliku od Židova i Roma, ustaške vlasti nisu imale precizan ni službeni plan što napraviti s gotovo dva milijuna Srba koji su živjeli na teritoriju tzv. NDH-a. Ključan poticaj poglavniku tzv. NDH-a Antu Paveliću što da uradi sa Srbima dao je na sastanku u Berghofu 6. lipnja 1941. Adolf Hitler koji je na Pavelićevu konstataciju da ne zna što da napravi s tolikom brojem Srba, dao ovome savjet da ako želi "da hrvatska država bude doista trajna, mora 50 godina voditi politiku nacionalne nesnošljivosti". Vodstvo tzv. NDH-a je tu uputu brzo prihvatilo te je nakon nekoliko mjeseci blizu 180 000 Srba bilo deportirano na teritorij Srbije. Međutim, puno lošije prolaze oni koji su zajedno sa Židovima i Romima upućeni u koncentracijske logore koji se osnivaju ubrzo po osnivanju tzv. NDH-a. U gospićko-paško-velebitskom sustavu logora, od kojih je najpoznatiji logor Jadovno, stradalo je smrtno oko 24 000 ljudi. U kolovozu 1941. otvoren je najveći koncentracijski logor Jasenovac u kojem je život izgubilo najmanje 83 000 ljudi (poimenični popis žrtava), većinom Srba, Židova i Roma, ali i Hrvata i Bošnjaka antifašista. Treba napomenuti da je u koncentracijskom logoru Jasenovac ubijeno od strane ustaša nekoliko tisuća djece.

Osim prijekim sudovima, sustavima koncentracijskih logora i iseljavanjem, svoju rasističku politiku tzv. NDH-a provodila je i kroz odmazde područjima koja su naseljavali Srbi. Prva veća egzekucija događa se nekoliko dana po uspostavi tzv. NDH u bjelovarskom selu Gudovac gdje je ubijeno dvjestotinjak seljaka, zatim na Kordunu u Veljunu gdje je kao čin odmazde za ubijanje obitelji jednog hrvatskog mlinara ubijeno 400 seljaka, da bi sredinom svibnja 1941. u Glini ustaše ubile 260 Srba bez ikakvog povoda. Zbog ovog ustaškog zločina i nadbiskup Stepinac piše prosvjedno pismo Paveliću u kojem mu naglašava da ustaše čine nedjela „zbog kojeg moramo propasti“. Teror prema srpskim seljacima nastavlja se i po Dalmatinskoj zagori, Banovini, Istočnoj Hercegovini.

Svi gore navedeni ustaški zločini koje sustavno osmišljavaju izvršna tijela tzv. NDH odnosno vlada donošenjem rasnih zakona i zakona o prijekim sudovima, a provode ustaška vojnica i posebno RAVSIGUR – Ravnateljstvo za javni red i sigurnost i Ustaška obrana kao treći odjel Ustaške nadzorne službe, ubrzo će dovesti do dizanja Narodnooslobodilačkog ustanka pod vodstvom Komunističke partije Jugoslavije. U prvoj ratnoj godini ustanak posebno jača u onim krajevima Hrvatske gdje živi srpsko stanovništvo čiji je refleks za samoodržanjem prepoznala KPJ, međutim treba naglasiti da je izrazito jako antifašističko raspoloženje prisutno u onim dijelovima Hrvatske – Dalmacija, Hrvatsko primorje i Gorski kotar gdje živi isključivo hrvatsko stanovništvo, a koje je od strane vodstva tzv. NDH-a

predano Kraljevini Italiji i gdje već prve ratne godine dolazi do formiranja značajnih partizanskih snaga.

Tijekom cijelog Drugog svjetskog rata, ustaška vojska i domobranstvo (kao redovite vojne jedinice), ratuju protiv partizanskih jedinica u savezništvu s njemačkom i talijanskom vojnom silom čiji je cilj uništenje narodnooslobodilačkog pokreta. Nerijetko u protupartizanskim akcijama surađuju i s četničkim snagama npr. u Bitki na Neretvi. S druge strane, narodnooslobodilački pokret tijekom rata formira i svoju zakonodavnu vlast – na razini Hrvatske ZAVNOH, a na razini Jugoslavije AVNOJ. Upravo će odluke ZAVNOH- a kojima je formirana Federalna država Hrvatska, kojima su Istra, Rijeka, Zadar, Dalmatinska obala i otoci pripojeni matici Hrvatskoj nasuprot sramnoj prodaji hrvatskih teritorija od strane ustaške vlasti i tzv. NDH-a, postati temelj stvaranja hrvatske države najprije u okviru Jugoslavije a kasnije kao samostalne i suverene Republike, o čemu u svojoj preambuli govori i Ustav Republike Hrvatske.

Gore je u osnovnim crtama opisan karakter tzv. NDH-a, države nastale željom nacističke Njemačke i fašističke Italije koja je u svojoj osnovi bila njihov protektorat i koja je svoju rasističku politiku provodila sustavno prema svojim državljanima drugačije vjere i nacije: Srbima, Židovima i Romima, te prema Hrvatima i Bošnjacima koji su se aktivno borili protiv takve države. Tzv. NDH-a rješavala se „nepoćudnog“ stanovništva deportacijama, logorima smrti, ubijanjem i paljenjem sela i ratnim djelovanjem protiv partizanskog pokreta u savezništvu s njemačkom i talijanskom vojskom, a po potrebi i s četničkim jedinicama koje su tijekom cijelog rata vršile krvavi teror nad hrvatskim i bošnjačkim stanovništvom. Osim djelovanja unutar granica tzv. NDH-a njezine vojne snage sudjelovale su i u agresiji na drugu državu – bile su dio vojne mašinerije nacističke Njemačke u agresiji na SSSR, a posebno u jednoj u najkrvavijih bitaka Drugog svjetskog rata, u Bitki za Staljingrad. Iako su tvrdili da se bore za Hrvatsku, režim u tzv. NDH-a nastao iz ustaškog pokreta predao je Kraljevini Italiji velika teritorijalna područja – veći dio dalmatinske obale, sve otoke osim Paga, Brača i Hvara i veći dio Gorskog kotara. Na međunarodnom planu bila je priznata samo od Sila osovine i objavila je rat svim Saveznicima, i onim liberalno demokratskim (SAD-e i Velika Britanija) i onim socijalističkim (SSSR). Iz ovoga je razvidno da tzv. NDH-a nije bila niti nezavisna, niti država u punom smisli riječi, a niti Hrvatska.

Ono što je karakteriziralo tu i takvu NDH, kao i u slučaju ostalih nacističkih i fašističkih država, naglašeno je korištenje državnih ornamenata, simbola i parola. Najpoznatiji pozdrav iz toga doba je pozdrav „Za dom spremni“. Taj je pozdrav postao službeni pozdrav ustaškog pokreta još u emigraciji 1932. godine, a po uspostavi tzv. NDH-a koristio se na mnogim službenim dokumentima. Primjerice u samoj objavi o uspostavi tzv. NDH-a Slavka Kvaternika od 10. travnja 1941. taj proglas završava s uzvikom „za dom spremni“.

Pozdrav se koristio u svakodnevnoj komunikaciji ustaša, represivnih organa tzv. NDH-a gdje svaki službeni razgovor započinje sa „za dom“ a odgovor koji slijedi je „spremni“.

Pozdrav „za dom spremni“ koristio se i na mnogim službenim dokumentima pa se jasno može vidjeti na dokumentu gdje iz logora Jasenovac službeno potvrđuju da su primili u ovaj logor smrti 199 Židova – datum je 22. rujna 1941., a ovaj stravični dokument završava s pozdravom „za dom spremni“. Slično je i u dokumentu iz Travnika 1942., gdje Župska redarstvena oblast Travnik obavještava Ravnateljstvo ustaškog redarstva – židovski odsjek u Zagrebu o tome da su u Jasenovac otpremili 62 Židova (žene i djecu) iz Visokog, 42 osobe

isto žene i djecu iz Begovljana i Žepče te 14 Židova muškaraca iz Visokog. I taj dokument završava s pozdravom „za dom spremni“. Dokument iz srpnja 1941. iz Kotarske oblasti Sarajevo, a čiji je predmet „Izseljavanje Srba kotara Sarajevo, povećanje oružnika“ upućeno je Oružničkoj pukovniji u Sarajevu u kojem se daje na znanje da je u Zagrebu osnovano Državno Ravnateljstvo za Ponovu koje će se između ostalog baviti iseljavanjem Srba. I ovaj dokument završava s pozdravom „za dom spremni“. Ovu su samo neki primjeri u dokumentima koji se mogu naći u arhivima u Zagrebu i Beogradu, uz mnoge druge, najčešće u izvještajima različitih ustaških ravnateljstva, a koji su zapravo u velikom dijelu izvještaji o deportacijama, ubojstvima i odvođenjima u logore.

Da je pozdrav „za dom spremni“ bio prisutan i u ostalim službenim dokumentima tzv. NDH vidljivo je i u dokumentu iz kolovoza 1944. gdje poglavnik tzv. NDH-a na prijedlog ministra oružanih snaga dodjeljuje odlikovanje istaknutim borcima regimente Kroatien (njemačka vojna formacija u kojoj na strani nacista ratuju vojnici tzv. NDH-a), a taj „svečani“ dokument jednako tako završava pozdravom „Za dom spremni“.

I nakon propasti tzv. NDH-a, njezin bivši poglavnik Ante Pavelić koristi u svojoj korespondenciji pozdrav „za dom spremni“.

Iz svih povijesno relevantnih dokumenata vidljivo je da je pozdrav „za dom spremni“ bio najprije pozdrav ustaškog pokreta u emigraciji, da bi uspostavom tzv. NDH-a postao službenim pozdravom na različitim izvještajima i dokumentima državnih tijela tzv. NDH-a koji su popunjavali pripadnici ustaškog pokreta i pod čijim su djelovanjem napravljeni strahoviti zločini prema dijelu stanovništva tzv. NDH-a. Evidentno je da je pozdrav „za dom spremni“ bio službeni pozdrav u tzv. NDH-a i da ga kao takvog treba kazнено sankcionirati u zakonodavstvu Republike Hrvatske.

Osnovna pitanja koja se trebaju urediti zakonom

Ovom dopunom Kaznenog zakona u kazнено zakonodavstvo Republike Hrvatske uvodi se novo kazнено djelo – Propagiranje nacističkog, fašističkog i ustaškog režima (kao članak 325.a u Glavi XXX. Kaznenog zakona), čime se Klub zastupnika IDS-a, PGS-a i RI-a, kao predlagatelj ovog zakonskog teksta, jasno određuje prema propagiranju tih režima i nastoji u hrvatski pravni sustav uvesti zakonske odredbe kakve već postoje, ili su u zakonodavnoj proceduri u završnoj fazi usvajanja, i u drugim razvijenim europskim državama sa sličnim negativnim povijesnim iskustvom (npr. Njemačka, Italija). Radi se, naime, o režimima koji su u izravnoj suprotnosti s temeljima ustavnog poretka Republike Hrvatske, imajući u vidu činjenicu da je Republika Hrvatska država koja počiva na antifašističkim temeljima, što je jasno utvrđeno u Izvorišnim osnovama Ustava Republike Hrvatske, kao i to da je prema članku 39. Ustava zabranjeno i kažnjivo svako pozivanje ili poticanje na rat ili uporabu nasilja, na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju ili bilo koji oblik nesnošljivosti.

Posljedice koje će donošenjem zakona proisteći

Predloženom dopunom Kaznenog zakona omogućuje se kazneni progon i kažnjavanje osoba koje propagiraju nacistički, fašistički i ustaški režim, čime se odgovornost počinitelja za radnje opisane u tekstu predložene zakonske odredbe (članak 1. Prijedloga dopune Kaznenog zakona) utvrđuje kao kaznenopravna. Dosad je, naime, u većini sličnih slučajeva postojala samo prekršajopravna odgovornost osoba koje bi propagirale navedene režime, dok je za kazneni progon počinitelja trebalo dokazivati postojanje elemenata kaznenog djela iz

članka 325. Kaznenog zakona (Javno poticanje na nasilje i mržnju), što se u praksi nije pokazalo učinkovitim rješenjem. Stoga će novo kazneno djelo (Propagiranje nacističkog, fašističkog i ustaškog režima) omogućiti da kazneni sud u kaznenom postupku izrekne počinitelju kaznu u predviđenom trajanju od šest mjeseci do dvije godine zatvora (a u slučaju da je kazneno djelo počinjeno putem računalnog sustava ili mreže kazna se povećava za jednu trećinu), u skladu s odredbama Glave IV. Kaznenog zakona.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI KAZNENOG ZAKONA

Članak 1.

U Kaznenom zakonu (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15), iza članka 325. dodaje se članak 325.a i naslov iznad njega koji glase:

„Propagiranje nacističkog, fašističkog i ustaškog režima

325.a

(1) Tko propagira slike ili sadržaje fašističke stranke ili njemačke nacionalsocijalističke stranke ili ustaškog pokreta, uključujući proizvodnju, distribuciju ili prodaju robe koja prikazuje osobe, slike ili simbole tih režima ili javno podsjeća na simbole ili geste tih režima, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do dvije godine.

(2) Kazna iz stavka 1. ovoga članka povećava se za jednu trećinu ako je kazneno djelo počinjeno putem računalnog sustava ili mreže.“

Članak 2.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Članak 1.

Ovim člankom u Kazneni zakon uvodi se novo kazneno djelo – Propagiranje nacističkog, fašističkog i ustaškog režima. Time se po uzoru na neka strana zakonodavstva (npr. talijanski Kazneni zakon, čije su izmjene u ovom smjeru u završnoj fazi usvajanja u talijanskom parlamentu) želi omogućiti da osobe koje propagiraju nacistički, fašistički i ustaški režim budu sankcionirane na odgovarajući način u kaznenom postupku. Temeljna ideja ovoga članka jest kažnjavanje propagiranja nacističkog, fašističkog i ustaškog režima u javnom prostoru Republike Hrvatske.

Predviđena kazna (od šest mjeseci do dvije godine zatvora) je u skladu sa kaznama za takva kaznena djela u drugim državama (Italija). Predviđena kazna se povećava za jednu trećinu ako je kazneno djelo počinjeno putem računalnog sustava ili mreže. Teže kažnjavanje u slučaju da je kazneno djelo počinjeno putem računalnog sustava ili mreže potrebno je s obzirom na to da u današnje vrijeme računalni sustav i mreža omogućuju brzo širenje sadržaja koji na taj način postaju dostupni velikom broju osoba, što je u pogledu propagiranja nacizma, fašizma i ustaštva posebno neprihvatljivo.

Članak 2.

Ovim člankom propisano je stupanje Zakona na snagu.

**TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA
KOJE SE MIJENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU**

**Javno poticanje na nasilje i mržnju
Članak 325.**

- (1) Tko putem tiska, radija, televizije, računalnog sustava ili mreže, na javnom skupu ili na drugi način javno potiče ili javnosti učini dostupnim letke, slike ili druge materijale kojima se poziva na nasilje ili mržnju usmjerenu prema skupini ljudi ili pripadniku skupine zbog njihove 16 rasne, vjerske, nacionalne ili etničke pripadnosti, podrijetla, boje kože, spola, spolnog opredjeljenja, rodnog identiteta, invaliditeta ili kakvih drugih osobina, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.
- (2) Tko organizira ili vodi grupu od tri ili više osoba radi počinjenja djela iz stavka 1. ovoga članka, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
- (3) Tko sudjeluje u udruženju iz stavka 2. ovoga članka, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.
- (4) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko javno odobrava, poriče ili znatno umanjuje kazneno djelo genocida, zločina agresije, zločina protiv čovječnosti ili ratnog zločina, usmjereno prema skupini ljudi ili pripadniku skupine zbog njihove rasne, vjerske, nacionalne ili etničke pripadnosti, podrijetla ili boje kože, na način koji je prikladan potaknuti nasilje ili mržnju protiv takve skupine ili pripadnika te skupine.
- (5) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. i 4. ovoga članka počinitelj će se kazniti.

PRIJEDLOG

Klasa:
Urbroj:

Zagreb,

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o dopuni Kaznenog zakona, predlagatelj: Klub zastupnika Istarskog demokratskog sabora (IDS), Primorsko-goranskog saveza (PGS) i Liste za Rijeku (RI) u Hrvatskome saboru - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 740-02/17-01/01, urbroja: 65-17-03, od 28. rujna 2017. godine

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13, 113/16 i 69/17), Vlada Republike Hrvatske o Prijedlogu zakona o dopuni Kaznenog zakona predlagatelja Kluba zastupnika Istarskog demokratskog sabora (IDS), Primorsko-goranskog saveza (PGS) i Liste za Rijeku (RI) u Hrvatskome saboru daje sljedeće

MIŠLJENJE

Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15 – ispravak i 101/17) u Općem dijelu definira zločin iz mržnje (članak 87. stavak 21.) kao kazneno djelo počinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe. Postupanje počinitelja motivirano mržnjom prilikom odmjeravanja vrste i mjere kazne uzima se kao otegotna okolnost ako Kaznenim zakonom nije izričito propisano teže kažnjavanje. Ovakvom definicijom zločina iz mržnje Kazneni zakon uskladio se sa zahtjevima Okvirne odluke Vijeća 2008/913/PUP od 28. studenoga 2008. o suzbijanju određenih oblika i načina izražavanja rasizma i ksenofobije kaznenopravnim sredstvima.

Katalog kaznenih djela sadržan u Posebnom dijelu Kaznenog zakona propisuje niz kaznenih djela koja u sebi sadrže referencu "iz mržnje", primjerice kazneno djelo tjelesne ozljede, teške tjelesne ozljede, osobito teške tjelesne ozljede, sakaćenja ženskih spolnih organa, prisile, prijetnje, teških kaznenih djela protiv spolne slobode, izazivanje nereda. Navedenu referencu potrebno je sagledati u kontekstu definicije zločina iz mržnje koja je propisana u Općem dijelu Kaznenog zakona, te se kao takva primjenjuje na odredbe Posebnog dijela zakona.

Uz navedeno, Kazneni zakon kroz postojanje samostalnog kaznenog djela u članku 325. inkriminira javno poticanje na nasilje i mržnju. S obzirom na krug mogućih počinitelja, ovo kazneno djelo propisano je kao opće (delicta communia), odnosno ono koje

može počiniti svatko koristeći kao sredstvo počinjenja tisak, radio, televiziju, računalni sustav ili mrežu, javni skup ili neki drugi način kojim počinitelj javno potiče ili javnosti čini dostupnim letke, slike ili druge materijale kojima se poziva na nasilje ili mržnju usmjerenu prema skupini ljudi ili pripadniku skupine zbog njihove rasne, vjerske, nacionalne ili etničke pripadnosti, podrijetla, boje kože, spola, spolnog opredjeljenja, rodnog identiteta, invaliditeta ili kakvih drugih osobina.

Iz zakonskog opisa kaznenog djela razvidno je kako isto u sebi sadrži generalnu klauzulu kako u pogledu načina počinjenja, tako i u pogledu diskriminatornih motiva počinjenja djela. Predmetnu je klauzulu potrebno sagledati u kontekstu jednako vrijednih prethodnih, pojedinačno navedenih slučajeva iz zakonskog opisa kaznenog djela javnog poticanja na nasilje i mržnju, s kojima onda isti čine ustaljeni tip predmetnog kaznenog djela.

Također, kroz ovo kazneno djelo inkriminirano je javno odobravanje, poricanje ili znatno umanjeње kaznenog djela genocida, zločina agresije, zločina protiv čovječnosti ili ratnog zločina, usmjerenog prema skupini ljudi ili pripadniku skupine zbog njihove rasne, vjerske, nacionalne ili etničke pripadnosti, podrijetla ili boje kože, na način koji je prikladan potaknuti nasilje ili mržnju protiv takve skupine ili pripadnika te skupine.

Slijedom navedenog, iz danog legislativnog prikaza nacionalnog kaznenog zakonodavstva, razvidna je usklađenost istoga sa zahtjevima Okvirne odluke Vijeća 2008/913/PUP od 28. studenoga 2008. o suzbijanju određenih oblika i načina izražavanja rasizma i ksenofobije kaznenopravnim sredstvima, kao i njegova usklađenost s relevantnim međunarodnim dokumentima (primjerice Konvencijom Vijeća Europe o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije).

U kontekstu prijedloga za dopunu Kaznenog zakona kroz propisivanje novog samostalnog kaznenog djela "propagiranje nacističkog, fašističkog i ustaškog režima" u članku 325.a Kaznenog zakona, Vlada Republike Hrvatske skreće pažnju na činjenicu kako je na sjednici održanoj 2. ožujka 2017. godine donijela Odluku o osnivanju Vijeća za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima. S obzirom da je zadaća Vijeća predložiti Vladi Republike Hrvatske sveobuhvatne preporuke usmjerene na suočavanje hrvatskog društva s nedemokratskom prošlošću, Vlada Republike Hrvatske smatra pravno opravdanim sačekati prijedloge Vijeća koje će, između ostaloga, sadržavati i preporuke za pravno reguliranje isticanja sadržaja kojima se veličaju nedemokratski režimi, te se stoga ovaj Prijedlog zakona ne prihvaća.

Slijedom navedenog, Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskome saboru da ne prihvati predmetni Prijedlog zakona.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Dražena Bošnjakovića, ministra pravosuđa, dr. sc. Kristiana Turkalja i Juru Martinovića, državne tajnike u Ministarstvu pravosuđa, te Vedranu Šimundžu Nikolić, pomoćnicu ministra pravosuđa.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković